

Evraert nam toen afscheid (Blz. 131)

— Ik heb u lief, antwoordde zij schuchter blozend maar toch lucht gevend aan het gevoel dat haar overmeesterde en dat sterker was dan hare bedeesdheid.

— O God! De zaligheid des hemels is voor mij weggelegd! Is het waar dat gij mij bemint, dat gij de mijne zijt? riep de Vlaamsche schilder in vervoering.

— De uwe, Francisco, met gansch mijn wezen! De uwe met ieder gevoel, met elke gedachte, de uwe met mijn laatsten ademtocht!

— Mijn geluk schijnt mij een droom toe.

— Alles in werkelijkheid, Francisco. Ik bemin u. Met dezen kus, in nabijheid van onzen God, ben ik uw eigendom voor de eeuwigheid.

En Gabriëlla, met de beslistheid eener Spaansche, sloeg haren arm om den hals van den schilder en in een wederzijdsche omhelzing werd hun trouw en liefde bezegeld.

— Voor eeuwig! murmelde de Vlaming.

— God en de Heilige Maagd zijn mij tot getuigen, ik zal u toebehooren... of niemand.

— O wat hebt gij hemelsche oogen! riep Evraert opgetogen en las als 't ware in hare blikken zijne toekomende zaligheid.

— Mijne oogen! zij behooren aan u, aan u alleen en zullen nimmer een ander sterveling den weg tot mijn hart wijzen. Staar mijne

oogen aan, en als het waarheid is, dat de oogen de spiegels zijn der ziel dat moet gij daarin kunnen lezen dat er liefde, warme, innige, trouwe liefde voor u, mijn Francisco, en voor u alleen, in mijn harte woont.

De minuten vlogen om.

De dag werd helder...

Nog hadden zij over niets anders gesproken dan over hunne liefde, over hunne getrouwheid, over hunne aardsche zaligheid.

Het naderende oogenblik der scheiding was voor Gabriëlla een wenk om haren geliefde vluchtig met hare huiselijke omstandigheden bekend te maken en hem van de noodzakelijkheid te overtuigen dat zij hunne liefde geheim hielden.

Zij verzocht hem daarop dienzelfden dag een bezoek in hare woning te brengen waarbij haar oom tegenwoordig moest zijn.

Maar zij vroeg het bij dat ééne bezoek te laten blijven, ten einde Don Bernardo geen argwaan te doen opvatten.

Alsof deze niet lang reeds alles bemerkt had!

Op deze plaats, nabij de kerk, moest Evraert haar iederen ochtend opwachten, dan zouden zij ten minste eenige woorden kunnen wisselen.

Het toenemende daglicht vermaande hen dringend om afscheid te nemen en het oogenblik waarnemende, waarop geen bespiedende blik hen kon verraden, omhelsden de geliefden elkander nogmaals.

Het meisje bezwoer den jongeling dringend van op zijne hoede te zijn en nooit ongewapend uit te gaan.

Dan hulde zij zich in haren sluier, trad uit de schaduw der kerkmuren te voorschijn en wenkte het rijtuig dat op haar wachtte.

Tegen den middag hield er eene koets voor de woning van den graaf de Campanas stil.

Evraert steeg er uit en liet zich bij de Condeza Gabriëlla aanbieden.

Deze had hem het park zien inrijden en zond den bediende die hem bij haar aanmelde, naar haren oom om het verzoek den heer Francisco Evraert te willen ontvangen.

Aanstonds zou zij zelve in den salon verschijnen.

— Welk antwoord heeft de Condeza u gegeven? vroeg Don Bernardo aan den bediende toen deze hare kamer uitkwam en den gang insnelde.

— Ik moet aan mijnheer den graaf, uw doorluchtigen vader, verzoeken mijnheer te willen ontvangen, antwoordde de bediende en verwijderde zich.

De blik van Bernardo vlamde van woede.

Hij bedwong zich nochtans en ging naar de kamer van zijn vader.

— Weet gij wie daar is? vroeg hij.

— De bediende kondigt mij daareven den heer Francisco Evraert aan, antwoordde de grijze graaf.

— Het is die schilder weer.

— Ik weet het.

— Hij schijnt zeer indringend te worden.

— Laat dat gaan, Bernardo.

— En wat zijt gij voornemens? Zult ge hem ontvangen?

— Zeker!

— Caramba! dat is er nog bij te kort.

— Laat u niet door de jaloezie kwellen, Bernardo!

— Gij helpt mij mede in den grond boren, gij bevoordeeligt de plannen van den kladschilder.

De graaf kuchte eens droogjes.

— Gij laat u vervoeren door de drift, Bernardo. Gij moet leeren den toestand wat kalmer in te zien. Ten eerste, een kladschilder is het niet... 't Is een flink kunstenaar. 't Is beter de waarheid in te zien en het gevaar in al zijn grootte te aanschouwen, dan gelijk de struisvogel te doen... ik zei het u nog.

— Maar onze plannen!

— Ik niet, maar gij zoudt hen in duigen doen vallen indien ik er niet ware om u te geleiden. Geen overdrijving ook niet! Het is nog zoo erg niet!

— Niet erg! En hij komt reeds in huis!

— Hm! ja... Maar zou Gabriëlla mij wel laten verzoeken of ik dien mijnheer wil ontvangen als zij met hem alleen wenschte te zijn... Vergeet niet dat zij eigenlijk de meesteres van dit huis is en dat zij haar recht zal weten te handhaven, zoodra wij het haar te lastig maken. Wij kunnen haar slechts in het oog houden en haar ongemerkt verhinderen om met jongelingen in betrekking te komen, maar wij moeten haar nimmer in den weg treden, zeide de oude graaf op een vermanenden toon tot Bernardo.

Hij snelde daarop de kamer uit naar den salon waar Evraert was binnen gelaten.

Met de gebruikelijke plichtplegingen en met overdrevene beleefdheid werd deze door den ouden Campanas ontvangen en toegesproken.

Weldra kwam Gabriëlla zelve binnen.

Het was eene moeilijke taak voor haar, wier geheele karakter zoozeer tegen alle veinzerij, tegen alle onwaarheid aandruischte, thans haar liefde tot Evraert in haar binnenste te besluiten en voor haren oom te verbergen.

Bezorgdheid voor de veiligheid van haren geliefde schonk haar de kracht om voor hem te doen wat haar voor zich zelve onmogelijk zou geweest zijn.

Zij maakte eene deftige doch beleefde buiging voor Evraert, bedankte hem dat hij haar reeds zoo spoedig met een bezoek vereerde en bracht het gesprek terstond op de tentoonstelling waarop zij het genoegen had met hem in kennis te komen.

Al was ook hare stem niet zoo kalm en vast als gewoonlijk en al wisselde zij dikwijls van kleur toch deed zij haar uiterste best om kalm en natuurlijk te schijnen daar het haar niet ontging hoe de oude graaf haar en haren geliefde onafgebroken met een vriendelijk glimlachje in het oog hield.

Evraert had in den grijsaard aanstonds den wolf herkend.

In die overdrevene vriendelijkheid en vleiende woorden zag hij den tegenstander van zijn geluk.

Hij was deftig, voornaam, beleefd en vriendelijk en schonk door zijne goedbestudeerde houding aan zijn geliefde kracht om zijn voorbeeld te volgen.

Daarbij echter ontmoetten hun blikken elkander met zwijgende welsprekendheid, met innige liefde en gaven aan hun zonder klanken gevoerd onderhoud woorden die de oude graaf niet verstond.

Na een kort onderhoud nam Evraert afscheid met een deftige buiging welke Gabriëlla als plichtmatig beantwoordde terwijl zij hem nogmaals voor zijn bezoek dank zeide zonder hem evenwel uit te noodigen dit te herhalen.

De oude graaf die hierin een vergrijp tegen de Spaansche beleefdheid zag keek vreemd op.

Was dit vergetelheid van het jonge meisje, of gaf ze maar zoo weinig om den schilder dat zij de regels der welvoegelijkheid over het hoofd zag.

Of was het berekening?

De graaf werd er niet wijs uit, maar hij wilde het verzuim goed maken.

Toen Evraert onder de verandah afscheid wilde nemen, sprak hij hem toe :

— Uw bezoek heeft ons zeer vereerd, meester, en we hopen dat ge voortaan ons huis als het uwe zult beschouwen. Het staat elk uur van den dag voor u open.

Evraert dankte met eenige woorden, boog en nam toen afscheid.

HOOFDSTUK XXIV

DOOR INDIANEN OVERROMPELD

Op dezen avond, — het was op den 23 September — trok in de Noordelijke provincie Nieuw-Léon een schaar van omtrent honderd ruiters over den rug der hooge bergen welke de vesting Monterey op een afstand van verscheidene uren omgeven.

De ruiters waren echter niet in schitterende uniformen gedoscht, zij droegen ook geene wapenen, waarmede de strijd, die thans in Mexico woedde, gevoerd kon worden.

Naakt en slechts met vederen en paarlen versierd, staken hunne schoone krachtige gestalten boven de edele rossen uit.

De wapenen die zij met zich voerden bestonden uit een lange lans, een boog met pijlen, een lasso en een schild.

Andere Indiaansche krijgers volgden de ruiters, zich een weg banend door het suikerriet, maar spoedig bleven deze laatsten achter om een post te vormen en een toevlucht voor de ruiters indien zij door overmacht werden teruggedreven.

Het waren Kamantsje Indianen die zich op een krijgs- en strooptocht in het hart van Mexico bevonden.

Zoo werd dit ongelukkig land niet alleen door den burger-oorlog geteisterd, ook de Roodhuiden, de bewoners der aangrenzende woestijn deden bij duizenden een inval en richtten er ontzettende verwoestingen aan.

Deze wilde, krijgshaftige Indiaansche stammen, die in de uitgestrekte prairiën een zwervend leven leiden, houden zich slechts met jacht en oorlog bezig.

Zij mogen niet vergeleken worden aan de *péons* of Indiaansche lijfeigenen van Mexico

die eenen doorgaans braven onderworpen stam vormen.

Deze, de verbasterde nakomelingen der Montezuma's, rampzalige wezens die het land al bedelend rondtrekken en om niet van honger te sterven als daglooners werken.

De Indianen van Noord-Amerika vormen een ongetemde, vrije natie, onttrekken zich aan alle beschaving der blanken en iederen duim breed van hun land verdedigen zij met hun bloed.

Zij zien in de Mexicanen evenals in de Amerikanen roovers die hun grondgebied willen stelen en hen langzamerhand van den aardbodem doen verdwijnen.

Zij beschouwden den oorlog die uitgebarsten was als eene gunstige gelegenheid om hunne wraak op hunne doodvijanden te koelen en zich door den roof van hun eigendom schadeloos te stellen voor de vele onrechtvaardigheden waaraan dezen zich ten opzichte van hen schuldig maakten.

Overeenkomstig hun gevoel en overtuiging was deze handelwijze slechts eene verdediging des lands en den moord op een blanke gepleegd beschouwden zij als eene rechtvaardige daad waardoor zij dezen onschadelijk voor zich maakten.

Van al de wilde Indiaansche stammen die op de grenzen van Mexico wonen trokken te dien tijde de krijgslieden op en richtten vervaarlijke strooptochten in.

Vervaarlijk, ja, gingen zij te werk.

Als een verwoestende orkaan trokken zij, alles vernielend en den grond met bloed drenkend, door het land.

De Mexicanen die zich tegen hun moord- en strooptochten wilden verzetten werden met lansen doorboord, ijselijk verminkt en dikwijls als bloedige trofeeën meegevoerd aan de pieken opgestoken.

Afschuwelijke benden! Hunne bepluimde hoofden, hun lansen en pieken zag men huiveringwekkend over het land draven.

De bende welke zich dien avond in de nabijheid van Monterey vertoonde werd aangevoerd door den bevelhebber Cassa die in alle landen der Indianen onder den naam van den *Grooten Adelaar* bekend was.

Zijn onverzettelijke kalmte in gevaren, zijn onverschrokken moed in den krijg en zijn heldere inzichten bij volksvergaderingen hadden hem tot het gevierd opperhoofd gemaakt bij de Indianen.

De dikke duisternis, welke het opkomen der maan pleegt vooraf te gaan, had zich over het aardrijk verspreid, toen de ruiters één voor één en achter elkander een smal bergpad volgende door een diep dal trokken en zacht naar den naastbijgelegen berg begaven.

Eensklaps deed de bevelhebber zijn zwart paard stilstaan en verzamelden zich de Indianen die hij aanvoerde zwijgend rondom hem.

— De God der Aarde laat zijne stem hooren, zeide Cassa.

Hij steeg van het paard en lei het oor tegen den steenachtigen grond.

Na eenige oogenblikken geluisterd te hebben stond hij op, sprong weder in den zadel en sloeg een verwonderden blik naar den met sterren bezaaiden hemel.

— Het is de eerste maal, vervolgde hij na eene poos, dat ik de stem van den God der Aarde hoor zonder dat de hemel zijne sterren met donkere wolken bedekt. De God van den storm is niet over de Aarde getrokken. Het is een goed teeken en duidt geluk aan voor onze onderneming. De maan zal ons pad verlichten.

Gedurende dezen tijd waren verscheidene der krijgslieden afgestegen en hadden insgelijks met het oor op den grond liggend naar het geluid gehoord dat op het rollen van donder geleek en de aarde scheen te doen beven.

De bevelhebber volgde daarop weder het pad langs hetwelk hij en zijne ruiters spoedig aan den steilen berg kwamen.

Hoe meer zij den top daarvan naderden des te duidelijker vernamen zij het dreunende geluid dat reeds in het middendal hun opmerkzaamheid getrokken had en hetwelk zij voor een aardbeving hielden.

Toen zij den bergrug bereikten rolde de donder van den kant van het dal, waarin de bergvesting Monterey zich bevond, zoo geweldig en onafgebroken door het gebergte dat de bevelhebber andermaal zijn paard deed stilstaan en tot de krijgslieden, die zich rondom hem verzamelden, zeide :

— De God der Aarde heeft zijne stem veranderd sedert ik haar de vorige maal hoorde. Zij is toorniger en luider en spreekt meer in afgebroken woorden.

Daarbij hield Cassa zijn blik uitvorschend over de kale bergruggen der streek gevestigd vanwaar de donder kwam.

Eensklaps vertoonde zich aldaar een heldere gloed aan den hemel.

— De aarde heeft zich geopend en de Vuurgod stijgt uit haar naar boven! Wij zijn niet ver van de helling van den berg, vanwaar wij op het dal kunnen zien waar de Blanken hunne tenten opgeslagen hebben. De Goden der Roodhuiden zijn toornig op de Blanken omdat dezen ons het land ontrooven en zij zullen hen onder rotsen begraven.

Bij deze woorden wendde de bevelhebber zijn paard naar de hoogte waarboven de vuurgloed aan den hemel schitterde.

In stomme vereering der goden reden zij voort.

De wilden meenden in het gerucht de wilde uitbarstingen van toorn der bovenaardsche geesten te herkennen.

Niettegenstaande de duisternis vervorderden zij hunnen weg tusschen de steenhoopen die in het ronde verspreid lagen.

Eensklaps, bij eene steile berghelling, die vele duizenden voet diep was hielden zij stil.

Daar konden zij het geheele dal Monterey overzien.

Een uitroep van verrassing en verbazing klonk van aller lippen...

Allen wezen met de hand naar een vroeger nooit gezien schouwspel hetwelk zich aan hun blik vertoonde.

De stad en vesting Monterey scheen door een vuurregen besproeid te worden want de Fransche troepen waren tegen den avond de stad binnengedrongen en wierpen thans bommen op de vesting waar de Juaristen zich verdedigden met het zware geschut.

Het was alsof er een onweder boven de stad losgebarsten was.

De vurige bogen die de bommen beschreven, flikkerden onophoudelijk als waren het bliksemstralen.

De kanonnen deden met hunnen donder het woud beven en hun afgrijselijk gerommel werd door de echos der bergen weerkaatst.

De doodelijke stilte van den nacht en de duisternis die er heerschte vermeerderden het grootsche, het verschrikkelijke van het schouwspel.

De Indianen waren allen van hunne paarden gestegen en volgden in angstige vereering hunner godheden, op de knieën nedergezonken, met oog en oor iederen bliksemstraal, iederen donderslag van het geschut.

Eensklaps steeg de maan boven de bergen als een gloeiende kogel omhoog...

Haar licht brak door de duisternis heen.

— De goden zijn ons gunstig en helpen ons in het bestrijden van onze doodvijanden de Blanken, begon de bevelhebber thans. De nieuwe zon zal op de rotsen neerzien onder welke de Blanken, met hunne groote tenten, begraven liggen. Laat ons thans voortrijden, de maan zal ons den weg wijzen naar de plaatsen waar onze vijanden zich neer gezet hebben en waar zij de kostbare metalen uit onze bergen stelen.

Cassa sprong op zijn klepper.

Door de krijgslieden gevolgd snelde hij naar het voetpad terug dat zij, door den vuurgloed verleid, verlaten hadden.

Het maanlicht scheen met een helderen glans op het uitgestrekte bergachtige landschap.

De Indianen bereiken het pad en achter elkander in gestrekten draf trokken zij voort.

Als een reuzenslang kronkelde de lange trein met zijn talrijke paarden berg-op berg-af.

Spoedig waren zij buiten het bereik van den donder der kanonnen van Monterey en slechts het dreunen der aarde onder de hoeven der paarden, deed zich door het gebergte hooren.

Het smalle voetpad, een van die overoude Indiaansche paden, welke sedert onheugelijke tijden als verbindingswegen tusschen alle landen van Amerika bestaan hebben, slingerde onophoudelijk rondom de kale, woeste bergen heen en doorsneed slechts een enkele maal een boschrijke kloof.

De wilde dieren dezer woestijn uit hunne rust opgejaagd, vluchten hoorbaar door struiken en loover heen.

De ruiters, zonder stil te houden, gingen met onverminderde snelheid voorwaarts den ganschen nacht door totdat de hemel in het Oosten begon te blozen en de dageraad aanbrak.

Reeds verbleekte het licht der maan toen de schaar het pad verliet en in eene kloof afsteeg die op een dal uitliep.

In dit dal was de wildernis door de nijverige hand van den mensch verdwenen.

De schatten welke in den schoot dezer bergen verborgen zijn hadden hem derwaarts gelokt en duizenden van mijnwerkers drongen hier dagelijks de aarde binnen om den kostbaren zilvererts te voorschijn te brengen.

Aan den westkant van dit dal, langs de helling der bergen, verhieven zich verscheidene groote steenen gebouwen, waarin zich de woningen der beambten en de werkplaatsen tot de mijnontginning bevonden.

Honderden hutten stonden er rond met bamboes opgetrokken en met maïsstroo bedekt.

Daar vonden duizenden mijnwerkers onderkomen.

Het grootste getal waren armoedige Indiaansche inboorlingen.

Zij hadden zich rond deze bron van levensonderhoud verzameld.

In zwaren arbeid brachten zij hun ellendig leven door.

Vele mijngroeven hadden nauwelijks eenige voeten omtrek.

De werklieden konden er slechts op den buik binnen kruipen. Zij werkten gedurende den geheelen dag terwijl zij de ertslaag volgden.

Het erts wordt op wagentjes geladen en naar den hoofdingang op riggels voortgeschoven.

Het erts wordt gedeeltelijk in den smeltoven geworpen en het overige in zijn natuurstaat verkocht en op muildieren getild.

In het dal bevond zich een weinig weiland waarop verscheidene honderden muildieren hun voedsel vonden. Deze dieren werden gebezigd tot het vervoer van het erts.

De overleden graaf de Campanas, de vader der Condeza Gabriëlla, had dit werk begonnen en zich in het bezit van het dal en zijne omgeving gesteld.

Niettegenstaande de belangrijke kosten, die de aanleg voor de ontginning dezer mijn vereischte, hadden zij hem toch nog gedurende zijn leven ontzaglijke sommen opgeleverd en waren thans voor zijne dochter Gabriëlla een onuitputtelijke bron van onberekenbaren rijkdom.

In de eerste jaren na het overlijden van den graaf was zijn broeder Alonzo de Campanas jaarlijks daarheen gereisd ten einde zelf het bestuur der werkzaamheden na te gaan, doch reeds sedert eenige jaren had diens zoon Bernardo deze bezigheden van hem overgenomen en het oppertoezicht over de mijnontginning gehouden.

Het aanbreken van den dag had, gelijk altijd, ook op dezen morgen leven en beweging in het dal doen ontstaan.

De kinderen haalden de geiten uit de weide en brachten ze naar de hutten waar men ze molk.

De vrouwen waren aan het vuur bij de woningen bezig met het ontbijt en vele mannen dreven muildieren voor zich uit om ze tot den arbeid in te spannen. Anderen, in hunne schamele hutten of voor deze, lagen op den blooten grond en wachtten op de spijs welke de vrouwen hun zouden voorzetten.

Ook in de woningen der beambten was men wakker en reeds bezig. De toebereidselen tot den dagelijkschen arbeid werden er gemaakt.

De bestuurder der mijngroeven, zekeren Leduc, een Franschman, die als landverhuizer naar Amerika vertrokken was, had de kleine, warme vertrekken zijner woning verlaten en verkwikte zich in de frissche koele morgenlucht terwijl hij met zijn tweejarig dochtertje op den arm tusschen de myrten en laurierboomen voor het huis rondwandelde.

Van tijd tot tijd wierp hij een blik op de arbeiders die in het dal bezig waren.

Er is niets dat zoo verkwikkend, zoo bezielend werkt als de frissche lucht na een zoelen nacht in een keerkringsland.

Evenals de planten en de dieren zich oprichten in den afgekoelden dampkring om zich te versterken tegen den afmattenden gloed van den dag, zoo begeeft de mensch zich in de verfrisschende met heerlijk van bloemen geurende buitenlucht.

Met volle teugen ademt hij daar nieuwe levenskracht in.

Leduc voelde zich zoo vroolijk, zoo gelukkig dat hij meende dat er op de geheele wereld geene betrekking was waarmede hij de zijne zou willen verruilen.

De fortuin was hem, na de aankomst in dit land, terstond gunstig geweest.

Zij had hem in deze vaste, goede broodwinning gezet.

Zij had hem spoedig daarop eene liefhebbende trouwe gade gegeven die hem eenige maanden geleden een tweede kind, een jongen geschonken had.

En toch met hoe weinig hoop, met hoe geringe eischen was hij geheel zonder middelen uit zijn land herwaarts gereisd.

Hij erkende zijn geluk uit den diepsten grond zijns harten en keek, terwijl hij het meisje aan zijn hart klemde, met een vurig dankgebed naar het morgenrood.

Eensklaps kwam zijne schoone jonge vrouw Bellarosa hem uit de woning met den zuigeling op den arm te gemoet.

Zij riep hem aan het ontbijt.

Deze was in het huis van den graaf Campanas als ouderloos kind opgenomen en aan de Condeza Gabriëlla tot speelmakkertje gegeven.

Er was tusschen beide meisjes een innige vriendschapsband geknoopt, die zelf niet verbroken werd toen zij later als meesteres en ondergeschikte tegenover elkander stonden.

Bellarosa was en bleef de vertrouwelinge van Gabriëlla zelfs nog nadat zij de echtgenoote van Leduc geworden en dezen naar de mijnen gevolgd was.

— Gij hebt mij wel is waar beloofd, lieve Bellarosa, mij met vreugde naar Frankrijk, naar mijn dierbaar vaderland te zullen volgen zoodra ik mij een genoegzaam vermogen zou verworven hebben, zeide Leduc.

Hij zette zich met zijne vrouw aan de ontbijttafel neder.

— Maar daaraan denken komt mij voor als eene zonde, als een ondankbaarheid jegens het lot dat mij hier met het heerlijke nieuwe vaderland ook nog zoo oneindig veel geluk gegeven heeft.

— Ja, zeker is het een schoon land.

— Men noemt het immers het Paradijs der Aarde.

— Wij zijn meer dan gelukkig, antwoordde de vrouw terwijl zij van ter zijde een zaligen blik op haar kindje sloeg.

Het lag naast haar in een schommelwiegje.

— Ik moet u nog iets mede deelen dat voor onze toekomst van gewicht is, hernam Leduc.

— Goed nieuws ? vroeg zij.

— Ja, lieve.

— Dan luister ik met gretige ooren.

— Ziehier : de graaf de Campanas heeft volstrekt geen recht op deze mijnen.

— Wat zegt ge ? En zijn zoon ?

— Bernardo, die ons beiden zoo zeer in de wielen rijdt, zal nimmer onze heer worden.

— Dat is eene verrassende tijding, beste man, viel Bellarosa hem terstond in de reden.

— Het verheugt u, niet waar ?

— Ja, maar aan wie behooren de mijnen dan toe ?

— Aan uwe vroegere meesteres...

— Aan Condeza Gabriëlla ?

— Ja.

— Goddank ! Van wie weet gij het ?

— Ik heb het gehoord van den secretaris van den ouden graaf die eenige dagen geleden den voorraad zilver hier in ontvangst genomen heeft om die naar Mexico over te brengen. Onze Condeza is zoo beminnelijk en goedhartig dat ik haar met vreugde gedurende gansch mijn leven getrouw en met al mijne krachten wil dienen. Er is mij werkelijk een pak van het hart genomen dat al dat zilver uit mijn handen is. De verantwoordelijkheid daarvoor vervulde mij dikwijls met angst. Naar men zegt zullen de Juaristen naar Monterey oprukken en de afstand van daar tot hier bedraagt immers nog geene veertig mijlen. Weliswaar zal zich eene legerafdeeling zoo gemakkelijk niet in deze onherbergzame streek gewagen maar het zou toch niet onmogelijk zijn dat eene stroopbende op dezen weg uitkwam.

— En het ruwe erts ? vroeg de vrouw.

— Oh ! thans mogen zij komen, het ruwe erts zullen zij wel laten liggen.

— Ik ben niet zoo erg beducht voor de Juaristen, zeide de vrouw.

— Gij hebt ongelijk, lieve, de guerilleros doen niets dan stelen het geheele land door.

— Er zijn erger vijanden te vreezen.

— Gij hebt toch geen schrik voor mijne landgenooten, de Franschen ? jokte Leduc.

— Neen.

— Voor wie dan ?

— Ik vrees de Indianen.

Bij het uitspreken van dit woord ging eene huivering over hare leden.

— En waarom ?

— Gij hebt gister wel gehoord wat de muilezeldrijvers zeiden.

— Dat er Indiaansche horden over den Rio Grande getrokken zijn !

— Juist. De hemel moge ons voor zulke monsters bewaren !

— Maak u maar niet bekommerd, Bellarosa, zeide Leduc op geruststellenden toon.

— En waarom zou ik niet ongerust wezen ?

— Zoover zullen zij het in het land niet wagen en bovendien zouden zij al sterk in getal moeten zijn als zij ons wilden aanvallen.

— Dat is waar.

— Wij hebben bij de twee duizend arbeiders in den omtrek. Ik heb, zoodra ik in deze betrekking kwam, den graaf onmiddellijk om wapenen verzucht en ik heb ze onder de arbeiders uitgedeeld.

— Nu hebben zij er toch geene, lieve man.

— Bernardo heeft ze mij ontnomen.

— Om welke reden ?

— Onder het voorwendsel dat de werklieden aan 't muiten konden slaan. Gelukkiglijk bestaat er geen gevaar. Kijk maar eens hoe ons zoontje u over uwe vreesachtigheid uitlacht.

Dit zeggende begaf Leduc zich naar het wiegje waar het knaapje hem zoo vergenoegd tegenlachte en zijne vrouw boog zich voorover om het een kus te geven...

— Ei! wat is dat? roept de vrouw verschikt.

Eensklaps vervult een verward geschreeuw de lucht als ware het eene stem uit de lucht.

Het echtpaar werd ontrukt aan zijn hemel van gelukzaligheid.

Als verstijfd en bleek lijk de dood keken zij elkander eenige oogenblikken aan...

Op beider lippen zweefde het verschrikkelijke woord : *Indianen!*

Toen de vrouw het met moeite uitbracht en den zuigeling met bevende handen uit het wiegje nam was Leduc reeds uit de kamer gesneld om zich van de gegrondheid zijner vrees te overtuigen.

Nauwelijks had hij de poort bereikt of van alle kanten kwamen vrouwen, mannen en kinderen in vliegende vaart aansnellen om binnen den muur te komen.

De wilden rukten aan!

Met gevelde lansen onder het vreeselijkst krijgsgeschreeuw renden zij door het dal.

Zonder onderscheid van leeftijd of kunne doorstaken zij elk levend wezen dat zij genaakten.

Wel vijftig personen waren door de poort gevlucht en nog vele andere kwamen aansnellen toen deze gesloten werd want een troep der Indianen kwam in vollen galop aanrijden...

Het geheele dal weergalmde en dreunde van het krijgsgeroep der wilden en het angstgegil der vluchtelingen. De arbeiders barrikadeerden de poort.

Leduc en zijne onderbeambten waren in het huis gesneld en hadden zich, met buksen en geweren gewapend, op de bovenste verdieping in de geopende ramen geplaatst.

Met nog woedender kreten wendde de schaar zich nu naar het dal waar hun bevelhebber Cassa dood en verderf verspreidde.

Allerwegen stegen de vlammen uit de hutten op en dreven iedereen die daarin beschutting gezocht had naar buiten.

De verwarring en ontsteltenis werden door die dikke rookwolken die zich over het dal verbreidden nog vermeerderd.

Alles vluchtte!

Alles liep dooreen!

Men wist niet of men niet juist in de armen liep van den vergramden vijand.

Het gehuil vervulde het dal!

De stroom der menigte had zich naar de mijnen begeven om in den schoot der aarde redding te zoeken.

Met bange vrees zagen Leduc en zijne vrouw het ontzettend schouwspel uit de ramen aan.

Hier kwam een arbeider met zijn kind op den arm uit de rookwolken te voorschijn.

Een naakte wilde met loshangende haren en gevelde lans snelde hem achterna...

De vluchteling stortte doorboord op den grond neer.

Daar kwam een Indiaan aanrijden en sleepte onder gillende triomfkreten eene vrouw aan zijn lasso met zich mede...

De strik was om haar hals geworpen!

Een ander der woestaards stoof met een akelig gebrul uit de woning van een beambte en hield zijne lans hoog boven zich uit aan welker punt een klein kind vastgespiest zat.

Met bange vrees zagen Leduc en Bellarosa het oogenblik te gemoet waarop de woede der Indianen zich tegen hen zou keeren.

De rook verdween!...

De broze stroohutten waren afgebrand.

Zoover het oog strekte zag men verminkte lijken in het dal liggen.

Doch behalve de wilden was er geen levend wezen meer te zien.

Cassa kwam uit het dal aanrijden en verzamelde zijne met bloedbevlekte schaar met een donderende stem rondom zich...

Dreigend stak hij de hand naar de woning der beambten uit.

Van alle kanten snelden de strijders naar hem toe; hij scheen hun zijne bevelen te geven en na weinige minuten sprongen al de Indianen van hun paarden.

De voorpooten der dieren werden aan elkander vastgebonden.

Leduc had al de mannen die naar hem de vlucht genomen hadden zoo goed mogelijk gewapend.

Bijlen, spaden, ijzeren stangen, hamers en al wat voor wapen kon gebruikt worden was door hen in handen genomen.

Zelfs de vrouwen rustten zich uit ten strijde in haren doodsangst.

Plots weergalmde het krijgsgeschreeuw der wilden door de lucht en met Cassa aan het hoofd kwamen zij in vliegende vaart op den muur aangeloopen...

Deze verborg hen voor de blikken der belegerden.

Daarop volgde een doodelijke stilte...

De arbeiders echter aan dewelke Leduc een plaats binnen den muur aangewezen had om de wilden te beletten dien over te klimmen namen de vlucht naar de gebouwen en zochten zich daar te beveiligen.

Leduc en zijne beambten hielden met hunne geweren de wacht aan de ramen...

Eensklaps en te gelijker tijd sprongen al de Indianen op den muur.

Zes wel gemikte schoten uit de ramen deden zes hunner zwaar gewond naar beneden vallen...

Doch hunne metgezellen sprongen er over heen en kwamen bij de geslotene deuren der gebouwen.

De strijdbijlen bonsden tegen de stevige deuren aan zoodat de huizen ervan dreunden.

De belegerden stapelden voorwerp op voorwerp achter de deuren opeen.

In de beneden verdieping waren geene ramen; dit is doorgaans de gewoonte in Mexico.

Die van de bovenste verdieping waren te hoog om te beklimmen.

Daarom richtten de wilden al hun woede tegen de deuren terwijl zij tevens de ramen boven zich in het oog hielden om elk hoofd dat daaruit kwam kijken met pijlen te begroeten.

Het stevig hout der deuren kon niet langer weerstand bieden aan de kracht der bijlen.

Zij vlogen in duizend splinsters uit elkander en de wilden baanden zich een weg tusschen tafels, kasten en stoelen die daarachter opgesteld waren.

Het een schot na het andere kwam hen uit de gang te gemoet en onder een woedend gehuil stortten verscheidene Indianen op den grond neder.

Spoedig was nochtans de weg vrij en nu begon er in de nauwe gang een strijd van man tegen man, zoodat ieder duim breed gronds met bloed moest gekocht worden.

De arbeiders drongen zich naar de trap terug en gingen daarlangs naar boven.

De strijd verplaatste zich naar de bovenste verdieping en richtte zich op de geslotene deur der kamer, waarin Leduc met zijne vrouw en kinderen de vlucht genomen hadden.

De arbeiders en beambten bleef geen uitweg meer over. Zij moesten hun leven zoo duur mogelijk verkoopen en de gang was hoog opgevuld met lijken toen de laatste verdediger onder de moordwapenen der wilden viel. Leduc voorzag het lot dat hem te wachten stond... met een geweer, twee pistolen en een degen gewapend stond hij bij de deur.

Hij verbeidde met kalmte den laatsten strijd op leven en dood, terwijl zijne vrouw naast hem op de knieën gevallen was en haar beide kinderen met hare armen omvat hield.

Een vreeselijk gehuil in de gang verkondigde den val van den laatsten verdediger en tegelijker tijd dreunden er tallooze bijlslagen op de deur, die terstond in stukken viel en de bont beschilderde, vreeselijke gezichten der wilden in de kamers deed zien.

Leduc had zijne vrouw en kinderen een laatste maal omhelsd.

De kalmte en de beradenheid stonden op zijn gelaat te lezen.

De eerste roodhuid die binnen kwam zonk ineen...

De tweede naast hem.

Eén voor één schoot Leduc al zijne kogels af.

Doch, over degenen die getroffen werden en levenloos ineenzonken stormden andere Indianen op den dapperen man los.

Hij had geen lood meer...

— Vaarwel! kreet hij.

Hij trok zijn dolk en wierp zich op zijn belegeraars.

Het wapen plonste in de borst tot aan den hecht van een der bloeddorstige mannen doch op hetzelfde oogenblik stortte hij ook neder.

Een woeste zegekreet dreunde...

Bellarosa wierp zich voor hare kinderen en beschutte hen met haar lichaam.

Een der wilden rukten den zuigeling uit hare armen en slingerde het teedere wicht met zulk een kracht tegen den muur, dat het levenloos op den grond viel.

Reeds had een ander de strijdbijl opgeheven om aan de moeder den doodelijken slag te geven...

Een donderende stem weerklonk :

— Halt! Spaar het leven dier vrouw.

Het was de stem van Cassa, den Grooten Adelaar.

Hij beval Bellarosa met hare dochter levend mede te nemen.

— Doodt mij! doodt mij! riep de ongelukkige vrouw tot de wreede beulen.

Te vergeefs klonk hare stem de woestaards in de ooren, te vergeefs wrong zij smeekend hare handen...

Zij werd gegrepen en met haar kind uit het huis gesleurd.

Het bloedige werk der wraak was volbracht.

Bellarosa lag bewusteloos op een paard welks berijder haar met de armen omvat hield.

Een ander had hare dochter, de kleine Dydia, voor zich in den zadel.

Boven op de azotea of platform der woning van Leduc hadden zich de hoofden der Roodhuiden vergaderd.

Daar werd het lijk van den ongelukkige gebracht en gansch van zijne kleederen beroofd.

Eene akelige godsdienstplechtigheid greep daar plaats.

De Adelaar met het offermes gewapend naderde het lijk.

Met een forschen en zekeren duw plofte hij het lemmer in de borst van Leduc en maakte er eene breede, diep, gapende wonde...

Dan plofte hij de hand in die roode opening en met een zoo krachtigen ruk, dat de andere wilden het lichaam moesten vasthouden, haalde hij het hart uit de borst...

Een triomfkreet steeg uit aller mond...

De Adelaar, in zijn volle lengte opgericht, het offermes in de linkerhand, stak met de rechter het bloedig hart ten hemel en riep uit :

— Goden, die het Heelal bestuurt, ontvang dit hart van den hoofdman uwer blanke vijanden die in groote tenten wonen als zoenoffer! God van den Oorlog, staal met het bloed van zijn moedig hart, want als een held is hij gestorven, onze harten! God van den storm, verdelg de akkers van uwe en onze vervolgers! Groote Geest, die in de wouden woont en in de wolken, eer en glorie aan u!

Dit tooneel had iets grootsch en indrukwekkend in zijne barbaarschheid.

Die wilde onzinnigen die het geluk van een huis hadden verdelgd op één minuut, die kinderen en menschen vermoorden omdat deze van blanke afstamming waren, dachten dat zij een goed werk pleegden.

Het lijk lieten zij op een kostbaren Indiaanschen mantel uitgestrekt liggen en daalden dan van de arotea neder.

Beneden gekomen staken de wilden het huis in brand zoodat de vlammen spoedig daarop knetterend uit deuren en ramen sloegen en de zwarte rookwolken zich door het dal verspreidden.

Gansch zijn woning verstrekte het lijk van den ongelukkigen Leduc tot een brandstapel en weldra verspreidde de wind zijne assche door de vallei waar hij nog des morgens zooveel geluk genoot en waar zijn ijver en zijn talent zooveel goed hadden tot stand gebracht.

Tot na de zon in het Westen was ondergegaan bleven de Roodhuiden ter plaats plunderen en rooven en doodden degenen der werklieden die zich verscholen hadden.

Eerst toen de sterren aan den trans flonkerden sprongen zij tot den aftocht in den zadel.

De paarden en muildieren der verwoeste colonie dreven zij voor zich uit en de woeste bende volgde den Rooden Adelaar weder naar de bergen.

Nauwelijks hadden zij het smeulende en rookende kamp, dat als een slagveld met lijken bezaaid was verlaten of een groep Mexicanen, door een vluchteling verwittigd, kwam ter hulp gesneld.

Eilaas! te laat.

Heel in de verte, in den helderen nacht onder den sterrenhemel, zagen zij de ruiters wegrijden, op een lange rij, volgens de gewoonte der Indianen.

Een zieltogende ouderling, met een giftpijl in de borst werd nog alleen levend gevonden en had den tijd om, in afgebroken zinnen, de vreeselijke gebeurtenissen te vertellen.

Nauwelijks echter had hij daarmee gedaan of hij gaf den geest.

Hij had kunnen verklaren dat de Indianen de vrouw van den heer Leduc en hun dochtertje levend meevoerden.

Toen de Mexicanen dat hoorden beproefden zij het de vluchtelingen na te zetten maar dat was eene onzinnige onderneming.

Het minste gerucht wordt in den dag, maar bijzonder in den nacht door de Mexicanen waargenomen.

De Mexicanen hadden nog geen honderd schreden door de vallei geloopen of zij zagen bij den sterrenglans, de paarden der wilden den draf aannemen en een oogenblik later in den nacht verzwinden.

Van de heerlijke kolonie waar twee duizend menschen werkten, bleef er niets over dan een akelige verwoesting van smeulende hutten en huizen en een slagveld van lijken.

HOOFDSTUK XXV

EEN MISSLAG VAN DEN KEIZER

Maximiliaan, eenige weken na zijn plechtigen intocht te Mexico, had aan zijn minister Velasquez de Leon, een merkwaardig finantieel en administratief programma gericht.

In dit manifest waren de beginselen van alle de bedoelingen des keizers opgenomen, die met een zeer verheven begrip nopens zijne herscheppende taak in zijn nieuw rijk was aangekomen.

Belastingen, leeningen, spoorwegen, telegraaflijnen, openbare werken, postdienst, eenheid van maten en gewichten, toezicht over 's rijks geldmiddelen over dit alles werd daarin zeer oordeelkundig gesproken en de samenstelling van de noodige commissiën bevolen.

Aangaande de kolonisatie uitte de keizer zijn wil in de volgende bewoordingen :

« De commissie zal zich met den verkoop van onbebouwde gronden bezig houden. De uitgestrektheid en waarde dezer gronden kunnen, bij gewis van inlichtingen, niet bepaald worden. Derhalve kan de kolonisatie des lands door nijvere gezinnen nog niet worden ondernomen en ondersteund. »

Hier beging Maximiliaan een fout.

Hij vergat dat hij ook den scepter zwaaide over ongeveer zes millioen Indianen.

Dezen hadden niets gemeen met de Indianen van de Noordelijke grens, die wilden welke in hun verschrikkelijke rooftochten, gelijk de bende van de Cassa, den Rooden Adelaar, overal vernieling en moord zaaiden.

De Indiaansche inboorlingen van Mexico vormden een sober, ijverig en arbeidlievend ras in vroegere tijden, toen het nog niet door de veroverde aristokratie tot slavernij gedoemd en uitgeput werd.

Het verbaast Cortez niet minder door zijne beschaving dan het hof van Montezuma door zijn pracht.

Zond toch niet de Spaansche veroveraar aan keizer Karel een schip, beladen met de merkwaardigste kunstvoortbrengselen, die aan de eerste plunderingen zijner soldaten ontsnapt waren ?

« De vederteekeningen, de in goud en zilver gedreven kleinooden en de werktuigen zijn bewonderenswaardig» schreef hij aan zijn vorst. Weliswaar, maakten deze eenvoudige menschen nog geen werk van de metalen als munt, vermits zij slechts cacaoboomen als ruilmiddel bezigden.

De getuigenis van Robertson in zijne beschrijving van Amerika naar de handschriften van Cortez en Herrera, is welsprekend genoeg :

« De vooruitgang in beschaving van Montezuma's onderdanen vertoont zich niet slechts in de voor elke welgeordende maatschappij voornaamste punten, maar ook in verschillende onderwerpen van inwendig beheer, welke men als van minder belang kon beschouwen. Het paardenras was er nog onbekend, maar de inrichting van openbare boden bestond. Het waren voetgangers.

Zij waren van afstand tot afstand geplaatst om de nieuwstijdingen van 't eene gedeelte des rijks naar 't andere over te brengen. Het was eene vernuftige vinding welke destijds geen staat in Europa bezat. De ligging der hoofdstad aan een meer, met zeer lange wegen en dijken, die naar hare verschillende dijken voerden, had een behendigheid en een arbeid vereischt welke slechts bij een beschaafd volk te vinden is.

Dezelfde opmerking geldt voor den aanleg der waterleidingen, uit klei, met kalk vermengd, vervaardigd door middel waarvan zij van zeer aanmerkelijken afstand een stroom van zoet water hadden aangevoerd.

Langs de straten waren pijpen, ter dikte van een os, aangebracht.

Een aantal mannen was belast met het geregeld schoonhouden der straten, met de verlichting daarvan door op verschillende plaatsen vuren aan te leggen, en met de bewaking gedurende den nacht.

Dit alles toont eene bezorgdheid voor de openbare veiligheid aan, welke de beschaafde volkeren eerst veel later hebben verkregen.

In zulk land was Cortez geen beschaver, maar een barbaar, die er kwam binnen gevallen.

Wat die wreede landontdekker daar gruwelen en wandalenwerk gesticht heeft is niet te beschrijven.

Een bloedvlek en een schandmerk kleeft op zijn naam door alle eeuwen heen.

Zonder den afgodendienst die te veel slachtoffers vergde gelooven wij dat Mexico er mis-

schien zou bij winnen, zoo het tot zijne ijzeren eeuw terugkeerde.

In alle geval verdienden de nakomelingen dezer onbeschaafde lieden een beter lot dan aan den grond gekluisterd en tot den dienst van lastdieren gedoemd te worden.

Zij toch maakten den schitterenden stoet uit, die den keizer Maximiliaan en de keizerin Charlotte op hun tocht van Orizoba naar Mexico vergezelde!

Zij hadden al hunne oude sieraden, overblijfsels van een verdwenen luister weder te voorschijn gehaald om den nazaat van Keizer Karel hulde te brengen.

Maximiliaan was de Redder, de Messias door de oude Indiaansche sagen en legenden voorspeld!

Charlotte was in hunnen godsdienstigen eenvoud de *Madonna van Guadelupe*, de groote Mexicaansche bedevaartplaats!

Maximiliaan had den misslag zijns koninklijken voorvader kunnen goedmaken!

Hij beging den misslag de overwonnenen der zestiende eeuw niet als vrije mannen heen te zenden.

Zóó hadde hij zijn rijk op koninklijke wijze kunnen inwijden.

Dit hadde in Juni moeten gebeuren, 1864.

Eerst tegen het einde van September 1865 kwam hij — wel wat laat! — tot andere gedachten en vaardigde hij een besluit uit waarbij de emancipatie of vrijverklaring der *peon-Indianen* werd uitgeroepen.

Dit besluit hield terzelfdertijd de delging hunner vroegere schulden, dezer vaak woekerachtige, schandelijke schulden, welke reeds het kind in den moederschoot tot lijfeigenschap doemde.

Deze vrijgezinde en menschlievende maatregel zal Maximiliaan tot eere blijven verstrekken en hij alleen hadde voldoende moeten wezen om te Queretaro zijne rechters te vermurwen!

Ongelukkiger wijze was die maatregel niet volledig. 't Was alweder een halve maatregel, een gevolg van den toestand, waarin de vorst werd gebracht door zijn verlangen om alle partijen te goede vriend te houden.

Het keizerlijk besluit verzuimde iets.

Het had den *peons* grondbezit moeten schenken.

Want, aan welke betere handen, dan aan die der vrijgemaakte *peons*, had de Staat die *onbebouwde gronden* kunnen toevertrouwen, waarvan 's keizers manifest aan den minister Velasquez sprak.

Daarin betreurde het Zijne Majesteit dat, *bij 't gemis aan eene zekere schatting van uitgestrektheid en waarde dezer gronden, men ze niet aan nijvere gezinnen kon afstaan.*

Maar voor ons is het nu gemakkelijk te recht te wijzen en klaar te zien.

Voor Maximiliaan, omringd door liegende en bedriegende ministers en raden, midden den vreeselijksten warboel die er ooit in een land bestond, was het moeilijker — misschien onmogelijk.

De Mexicaansche commissie, door hen benoemd, die sedert een jaar nutteloos had bestaan, had dus niet ingezien — of willen inzien — dat men een geheele bevolking van arbeiders kwalijk kan vrijmaken, zonder haar te gelijkertijd de eerste benoodigdheden voor den arbeid te verschaffen.

De regeering verloor alzoo millioenen sterke kolonisten, die in hooge mate tot het familie- en huwelijksleven gezind en daardoor al dadelijk genoodzaakt waren, het dagelijksch brood van het toeval te verwachten, wanneer de eigenaren der haciendas hen niet tot het bebouwen van hunne gronden opriepen.

Doch de *hacenderos*, door het keizerlijk besluit van hunne schuldvorderingen en van de werkkrachten hunner peons beroofd, toonden zich ontevreden.

Zij wezen de diensten af dier Indianen, die van hunne wettelijke bevrijding wilden gebruik kmaken.

Wat waren zij aldus gevorderd?

Het kon niet missen of daardoor moest weder de oude staat van dienstbaarheid voor den peon terugkeeren.

Om zijn talrijk gezin voor hongersnood te bewaren moest hij zijne ketenen weder opvatten.

Rondom de Chalco en Xochimilico lagunen, die zich van het zuiden der hoofdstad naar het Noorden uitstrekken, liggen vele armoedige dorpen zeer schilderachtig verspreid en voor het grootste gedeelte bewoond door Mexicaansche Indianen.

Zij komen, wel is waar, door het meer als door een kanaal, met de hoofdstad in aanraking en hebben voor een klein gedeelte den grond bebouwd, maar eene wildernis omringt hen nog heden, evenals in de dagen toen hunne voorouders de afgoden aanbaden en de Kaziken over hen heerschten.

Als wij de huidige Indianen zien dan kunnen wij ons met moeite hunne voorouders inbeelden met kronen en vederbossen getooid, met bogen, pijlen en lansen, met groote gouden platen om armen en ledematen; krachtige mannen, het hoofd met ravenzwarte lokken versierd en met vonkelende oogen waaruit moed en stoutheid ons tegenstralen.

Schoone vrouwen vol jeugdige bekoorlijkheid, wier welgevormde leden nog meer in het oog vallen door de zwierigheid der kleeding.

Wij spraken daar straks over den dienst te lande ingericht.

Ziehier wat daarover nog in de geschiedenis te lezen staat.

Koning Montezuma was een groot liefhebber van verschen zeevisch.

Doch deze was niet te verkrijgen in de hoofdstad, toen Tenochtitlun geheeten, omdat zij verscheidene dagreizen van de kust verwijderd lag.

Hoe daarin voorzien?

Er werden daartoe tusschen de zeekust en de hoofdstad op korte afstanden van elkander hardloopers gereed gehouden, die den afstand tot elkander in vollen ren konden afleggen, zoo gelijk de duivenliefhebbers dit op het platte land heden nog plegen.

De eerste kreeg de mand met visch van den visscher en snelde met zijn lichten last naar den tweede, die deze in groote haast overnam en naar den derde rende.

Op dezelfde wijze ging het voort, zoodat de visch in eenen bijna ongelooflijken korten tijd in de keuken van Montezuma aankwam.

Zoo verknocht en onderworpen waren de Indianen aan hun vorst. Hadde Maximiliaan de feil niet begaan de trouw dier zes millioen onderdanen over het hoofd te zien om aan schraapzuchtige ministers gehoor te geven, hij zou zijn rijk stevig op dit volk gevestigd hebben.

TWEEDE DEEL

HET VERTREK DER BELGEN NAAR MEXICO

HOOFDSTUK I

EEN REGIMENT "KEIZERIN CHARLOTTE„

Er klonk een lied door gansch België :

Wij gaan naar Mexico
Daar gaan wij leven
Een jaar of zeven...

Het was plots een straatdeuntje geworden dat op huidigen dage er soms nog eens doorkomt.

Maar eenige moedige borsten zongen niet en zij juist waren het die mochten zeggen : Wij gaan naar Mexico!

Onze Belgische prinses Charlotte had vrijwilligers gevraagd tusschen hare landgenooten gelijk Maximiliaan bij de Oostenrijkers.

Het was niet alleen om een eerewacht te gaan uitmaken rond de geliefde vorstin maar om haar troon tegen de benden der revolutie met het zwaard te gaan verdedigen, om hem met hun bloed vast te metselen.

De Belg is aan zijn vorstelijk huis gehecht en daarenboven is hij moedig en dapper.

In onze Belgische geschiedenis zijn er vele sombere bladzijden, veel neerlagen, maar men kan op geen enkel slagveld wijzen waar de Belgen zich laf gedroegen.

Om heel ver achteruit te gaan zei de Romeinsche veldheer Julius Cesar niet vóór achttien eeuwen : *Gallorum omnium fortissimi sunt Belgœ*, van al de Gallen zijn de Belgen de dappersten!

Gaat de eeuwen door : de Belg blijft geroemd om zijn onverschrokkenheid. Nog deze eeuw toonde hij meermaals dat hij niet ontaarde.

In verschillende gelegenheden roemde Napoleon I de dapperheid der Belgen.

In 1815 als een gedeelte onzer landgenooten tegenover hem stonden in de velden van Waterloo, waren zij het die onder het bevel van den prins van Oranje-Nassau op de onwrikbaarste wijze stand hielden tegen de Franschen.

Hun heldenmoed te Mexico is bekend en heden nog heeft de dapperheid der Belgische officieren wonderen verricht en er de onoverwinbare Araben geslagen.

Maar het is de veldtocht in Mexico die nu onze aandacht en onze bewondering zal afdwingen.

De schrijver van dit werk heeft zelf een gedeelte van dezen tocht medegemaakt maar hij laat zijn eigen wedervaren op het achterplan om de expeditie in haar geheel te kunnen aanschouwen en haar gelijken tred te laten gaan met de gebeurtenissen die zich in Mexico ontrollen en met de hoofdpersonen der dramatische geschiedenis welke tusschen deze historische voorvallen is gevlochten.

Ook moeten wij hier hulde brengen aan den kapitein Loiseau, der karabiniers, die het kommando voerde over de 3e compagnie van het regiment Keizerin Charlotte.

De kapitein Loiseau vergaderde zijne indrukken en verhaalde het wedervaren der Belgische troepen in een boek dat voor titel voert *Le Mexique et la légion Belge*, een bron die wij niet verwaarloosd hebben.

Ook dit boek immers werd door een ooggetuige geschreven!

Wij zeggen een ooggetuige maar kapitein Loiseau nam zelf een ijverig deel aan den veldtocht.

Hij werd benoemd tot officier der orde van Guadelupe en om zijn moed op het dagorde gebracht.

Wij hebben ook in aanmerking genomen de schriften van den tijd en de boeken die later over het Mexicaansche keizerrijk verschenen namelijk het merkwaardig werk van den aanleider der expeditie baron van der Smissen, die in de jaren negentig overleed.

Het regiment *Keizerin Charlotte*, der keizerlijke Mexicaansche eerewacht, wordt te Audenaarde gevormd.

Het bestaat uit twee bataljons van zes compagnies, het eene van grenadiers, het andere van jagers.

Het kader dier compagnies, uit honderd vijftig man bestaande, is die van een infanteriekorps der belgische legers op oorlogsvoet : 1 kapitein, 1 luitenant, 2 onderluitenanten, 1 sergeant-majoor, 5 sergeanten, 1 sergeant-foerier, 8 korporaals, 2 trompetters en 2 tamboers.

Het regiment *Keizerin Charlotte* staat onder het bevelhebberschap van den baron Alfred van der Smissen, toenmaals majoor in het belgisch leger.

Die uitstekende officier is de zoon van een generaal die Napoleon I diende.

Hij behoorde tot den staf van den minister van oorlog, als wanneer keizer Maximiliaan hem tot een post van eer en van vertrouwen riep. Het was niet de eerste maal dat baron van der Smissen naar het oorlogsveld trok.

In 1851 namelijk nam hij als vrijwilliger dienst in het fransche leger om den oorlog in « Kabylie » tegen de Arabieren mede te doen.

Daar behoorde hij tot den staf van den franschen generaal Saint-Arnaud en werd met het kruisteeken van het eere-legioen vereerd.

Meermaals werd zijn naam op de dagorde geplaatst omdat hij zich zoo moedig gedroeg in den strijd.

Dit gebeurde ook bij den aanval te Menazel, waar hij met de tromp van zijn pistool op de borst twee Arabieren doodde op het oogenblik dat zij hem gevangen gingen nemen.

In 1864 was baron van der Smissen reeds ridder der Leopoldsorde.

De inrichting van dit regiment *Keizerin Charlotte* werd toevertrouwd aan den generaal Chapelié.

De werving der belgische troepen in bestemming voor Mexico heeft plaats gehad in en buiten het leger.

Het leger heeft de kaders gevuld zonder uitzondering en ook een aantal soldaten gegeven.

Onder de onderofficieren van alle wapens zijn er velen die hebben willen deel nemen aan dien krijgstocht.

Een aantal verkozen hunne galons te verliezen om bij de werving toegelaten te worden.

Zij, die hun graad mochten behouden, muntten uit door onberispelijk gedrag, krijgskunde, moed en wilskracht.

Degenen die niet tot het leger behoorden, zijn in korten tijd met de hanteering der wapens vertrouwd geweest.

Gansch uitgerust en met de karabien Enfield gewapend is het regiment *Keizerin Charlotte* bestemd om van St-Nazaire naar Mexico te vertrekken in drie deelen.

De eerste afdeeling bestaande uit den staf, het muziekkorps, twee compagnies jagers en twee compagnies grenadiers, is aangeduid om den 1[en] October 1864 in te schepen.

De officieren, in klein uniform, hebben een zwarten gordelriem, een buis met knoopsgatsnoeren en zwarte olijfvormige koppen.

In oorlogsuitrusting dragen zij de patroontasch aan een riem in de zijde en hebben een zesloops-revolver en stevels boven de broek.

Officieren en soldaten hebben zwarte haneveeren op den shako; de tambours, de trompetters en de muziekanten hebben er witte.

Ook uit Oostenrijk waren er vrijwilligers vertrokken en wij denken dat hier de plaats best uitgekozen is om de uniformen der Oostenrijksch-Mexicaansche brigade mede te deelen.

Deze brigade te Trieste ingescheept stond onder bevel van den generaal graaf Franz Thum en van den luitenant-kolonel Zach.

Deze troepen hadden eene afzonderlijke kleedij.

De jagers droegen de roode broek, lederen getten, blauwe buis en grijze sombrero met zwarte haneveer.

De officieren hebben struisvogelpluimen op hunnen hoed, een groen, rood en zilver gordelriem in de lenden met de keizerlijke wapens en zijn allen van revolvers voorzien.

De huzaren hebben het hongaarsch uniform : roode broek, donkerblauwe dolman, zilveren knoopsgatsnoeren, Oostenrijksche sabel en zadel-pistolen, grijze hoed met zwarte arendspluimen.

Ziehier hoe een Fransch blad van dien tijd het vertrek der eerste afdeeling van het Belgisch-Mexikaansch leger mededeelt :

Fort-de-France, 24 November 1864.

« Den 15 October, om 6 ure 's avonds, bracht een bijzondere trein 600 man van het Belgisch-Mexikaansche leger te Saint-Nazaire aan, met den kolonel en een talrijken staf.

Zij ontscheepten geheel ten oorlog uitgerust en met de meeste orde.

Om 9 ure 's avonds bevinden zij zich allen aan boord van de paketboot *La Louisiane*, die in de reede ligt en die 's anderendaags naar Vera-Cruz zou stevenen na eerst te Martinique aangelegd te hebben.

De kolonel met van de kaai op het dek der *Satellite* te komen is in zee gevallen.

Gelukkiglijk is hij een buitengewoon goed zwemmer en ook kwam hij behouden aan wal.

Onze jonge Belgen zijn dus in zee, zingend, plezier makend zooveel als dit mogelijk was op eene boot die niet minder dan 950 passagiers telde.

In den nacht van den 18[en] op 19[en] is het weder zeer slecht geworden; de zee was zeer onstuimig en een geweldige wind slingerde het vaartuig.

Gedurende vijf dagen hebben de arme soldaten zich niet kunnen drogen en verscheidene hebben gevaar geloopen van door zeeën in de golven te worden geslagen.

Men moet te hunner eere zeggen dat zij dien tegenspoed met echt Vlaamsche gelijkmoedigheid, ja, met opgeruimdheid hebben doorstaan.

Ziehier een bewijs hoe die brave jongens zich in hun lot getroostten.

Op een oogenblik dat het betrekkelijk kalm was, en het schip niet zoo vervaarlijk slingerde als naar gewoonte, blies de trompetter het sein dat het eten gereed was. De soep werd uitgedeeld. Een ketel diende voor tien man.

De jonge magen onzer Belgen nog door de zeelucht geprikkeld, deden eer aan het schamel gerecht.

Een hunner nochtans die te veel van zijne krachten verhoopt had, werd plotseling door een aanval van zeeziekte verrast...

De ongelukkige had den tijd niet het hoofd om te keeren.

Gij ziet van hier wat er gebeurde!

De lekkere snert bedorven!

Dan had de sergeant een opmerking die dient tot het nageslacht over te gaan.

— Bah! zei hij, dat zal de portie vergrooten!

En de fransche schrijver die dit vertelt voegt er bij :

— Ziedaar, me dunkt, iets dat alles van de koelbloedigheid dier brave jongens laat verhopen! Op de boot hebben zij een harden proeftijd doorstaan en alles is van hen te verwachten.

* * *

De tweede afdeeling, 400 man sterk, stond onder de bevelen van kapitein Loiseau en defileerde den 14 den November om 1 uur 's namiddags voor het magistraat en de bevolking der stad Audenaarde, door gejuich en jubelkreten begroet.

De troepen werden in den trein ingescheept die in de spoorhalle van Audenaarde gereed stond; een oogenblik later floot de locomotive en de brave jongens waren vertrokken.

Op vier en twintig uren overschreden zij den afstand die Audenaarde van Saint-Nazaire scheidt.

Onmiddellijk na onze aankomst werden wij in de fransche stoomboot *Floride* ingescheept.

Aan boord moesten wij eenige schikkingen voor de overvaart nemen.

De ransels en hoeden werden tusschendeks geplaatst, de wapens zorgvuldig ingepakt met de munities in het scheeps arsenaal gerangschikt.

De afdeeling werd gescheiden in fraktiën van 10 man, die te samen hunne eetmalen aan boord zouden nemen.

Gezien het aantal soldaten was het niet mogelijk allen binnen in het schip te logeeren; men was verplicht een gedeelte op het dek te laten en alle zes uren werden zij door hunne gezellen afgelost.

Aan boord der *Floride* bevonden zich vijf officieren en honderd koppen bemanning.

Tusschen de passagiers bevond zich graaf Thün, gezant van Oostenrijk te Mexico.

Den 19n om vijf uur 's morgens gaven twee kanonschoten het sein van het vertrek.

Het muziekkorps speelt de *Brabançonne* en het nationaal lied van Oostenrijk.

Een half uur later dobbert het schip op de onstuimige baren van den golf van Gascogne, want bijna altijd is daar de zee zeer woelig. Maar dit was nog maar een begin.

Bij het vallen van den nacht begint de oceaan woest en wild te bruisen, de storm staat op.

Er is geen mogelijkheid iemand op het dek te laten, want het vaartuig wordt zoo zeer door de golven bestookt, dat zelf de matrozen zich slechts vastgebonden onder den mast wagen uit vrees van over boord te worden geslingerd.

Het is een vreeselijke nacht.

De wind huilt door het want, de bewegingen der schroef doen de romp rillen, de ossen loeien en bulken, de schapen blaten; de noodklok tikt akelig, de planken kraken, de masten zuchten en zelfs voor de moedigsten is het of alle oogenblikken het schip in de zeekolk gaat verdwijnen.

— Ach, zuchtte een Vlaming, ik wou liever op de brits liggen van het *cachot* dan hier in zoo een hondenweer tusschen leven en dood te dobberen.

De kommandant Grandin verliest zijne kalmte niet, hij staat op de brug en deelt zijne bevelen uit.

De matrozen, moedig en sterk, vliegen op zijn woord.

Het is of voor hen het gevaar niet bestond.

De stuurman roept om hulp, vier nieuwe mannen aan het roer.

Anderen wachten met de bijl in de hand gereed om de masten neer te hakken op het eerste bevel.

Zoo woedt de storm den ganschen nacht.

De eerste morgenklaarte verlicht de aangerichte schade, maar laat op geen beterschap hopen.

De *Floride* bonst op de golven.

Achter het schip zwemmen de haaien hunkerend naar lijken met hun vreeselijken kop boven het water.

In het midden van den dag schijnt het tempeest nog in woede toe te nemen.

De kommandant roept zijn raad bijeen om te beslissen of het niet geraadzaam zou wezen het schip met de zijde in den wind te leggen.

Al de officieren zijn van meening dat dit niet gebeuren mag, de *Floride* is een ranke boot en met den flank tegen de golven zou zij gevaar loopen te kapseizen.

— Vooruit dan, murmelt kommandant Grandin.

Van naar land terug te keeren is geen kwestie meer.

Eene uitdeeling van wijn verstaalt den moed der matrozen, die reeds zoo lang te been zijn en verwarmt de arme soldaten met water doordruipt tot op het hemd.

Eerst den derden dag tegen den avond schijnt de woede der golven tot bedaren te komen.

Den vierden dag gaat het nog beter en kan men overgaan tot het herstellen der aangerichte schade.

Ook tusschen de Belgische soldaten komt er wat meer leven en keert de opgeruimdheid terug.

Want de Oostenrijkers die aan boord waren, zwijgend en leuk van natuur, toonden alleen dat zij zich op hun gemak begonnen te gevoelen, door een ontelbaar getal pijpen te rooken.

Integendeel de Belgen zijn luidruchtig; zij ook doen de blauwe tabakwolken en grillige kronkelingen naar omhoog walmen, maar het is bij gezang en gekout.

Tot hiertoe hadden zij echter nog weinig gezellig onder mekaar kunnen praten.

Was me dat ook een weer?

Altijd van links naar rechts, van vóór naar achter geschommeld; tegen de wanden aanbotsen; soms op de beenen, soms op den kop te recht komen, dat was nu waarlijk toch geen leven!

En dan de zeeziekte!